

Könyvbemutató Csávolyon

Megtelt érdeklődőkkel a csávolyi községháza nagyterme, amikor *Berta* János polgármester bemutatta a községi önkormányzat által kiadott *Hol van a hon?* című könyvet, a jeles helytörténész, *dr. Mándics Mihály*, Apáczai-díjas pedagógus munkáját. A kötet társszerzője *Németh Gyula* naszvadi publicista, az ajánlást pedig *dr. Harris József*, Naszvad (Nesvady) polgármestere írta. *A Csallóközből a Bácskába* alcímű könyv a Csávolyi helyismereti füzetek tizenegyedik köteteként jelent meg. Négy százharminckét oldalán átfogó képet ad a hatvanhárom évvel ezelőtti kényszerű lakosságcseréről, mely a felvidéki magyarságot és hazai németiséget egyformán érintette. A szerző a Csávolyon otthonra talált felvidéki betelepítettek visszaemlékezéseit és korabeli – eddig jórészt ismeretlen – dokumentumokat felhasználva írta meg hiánypótló munkáját.

A Bajától tizenöt kilométerre, keletre fekvő községbe – melynek alapnépességét a bunyevácok jelentették – tizenkilenc felvidéki településről érkezett az áttelepített lakosság. A szerző mindegyik községről összeállítást közöl, feltüntetve, hogy hova költöztették az onnan hazánkba érkezett családokat. A testvérközségből, Naszvadról jöttek a legtöbben, de onnan további huszonkét településre szórták szét a szülőföldjükéről elűzött embereket. Az áttelepítés Csávolyra 1947 augusztusában kezdődött és a következő év novemberében fejeződött be. Összesen 122 család, 436 fő érkezett ide. Sokak kálváriája azonban

sem itt, sem másutt nem ért véget a letelepedéssel. Voltak, akiket málenkij robotra hurcoltak el, másokat, ha Csehszlovákiában huszonöt kataszteri holdnál nagyobb volt a földtulajdonuk, kulákként internáltak.

A kötet nagy értékei a visszaemlékezések, valamint a melléklet, amelyből az egykori csehszlovákiai jogfosztó jogszabályok, a felvidéki betelepültek 1950-es csávolyi kulákklistája, a Magyar Államrendőrség Államvédelmi Osztályának internálási javaslata és a csávolyi betelepítő csoport jegyzőkönyve is megismerhető.

Az átéltek elbeszélése azonban mindennél közelebb hozza a hajdani eseményeket. A könyv egyik lektora, *dr. Fekete Imre* például így emlékezik: „Nagy-

szüleim és szüleim elmondásából tudom, hogy soha nem gyógyuló sebként tátongott lelkükben szülőfalujuk, Naszvad elvesztése, amely számukra az életet, s őseiken keresztül a biztonságot jelentette. A kitelepítések során 2683 lakosnak kellett elhagynia Naszvadot. Egyik napról a másikra üldözötté váltak. Szüleim titkos jegyesek voltak, és a kitelepítés gátolta meg otthoni egybekelésüket. Dédnagyapám, Babicz Lajos 78 éves korában, dédnagyanyám 69 évesen, lányuk, özvegy nagymamám, Paluska Józsefné Babicz Erzsébet 40 évesen minden gazdasági háttér nélkül kezdték meg Csávolyon az új életüket. Dédnagyapámat néhány évvel később kulákká akarták nyilvánítani, ezért az amúgy is megcsonkított földek egy részéről le kellett mondania. Az 1950-es években Magyarország és Csehszlovákia között csomagküldés csak kivételes esetben működött. Ezért az ottani rokonok csak hazalátogatókkal küldhettek csomagot Magyarországra. Korlátozott mennyiségben, és csak használt cikket. Így kapott édesanyám egy alkalommal papucsot, ami újszerű állapotban volt, csak a talpán kellett földnyomoknak lenni. Ez a föld azonban naszvadi föld volt! Édesanyám könnyeit hullatva sókolgatta a szülőföld nyomait.”

Megrendítő szavak! *Dr. Mándics Mihály* könyvében azonban nemcsak a fájdalmas emlékek sorakoznak fel, a megbékélés óhaja is mindvégig érezhető. A kötet a múlt történései iránt érdeklődő nagyközönségnek és a helytörténettel foglalkozó kutatóknak egyaránt ajánlható.

Gál Zoltán

